

УДК 655.512.1:811.161.3

У. І. Куліковіч

Беларускі дзяржаўны тэхналагічны ўніверсітэт

**ПРАЦА РЭДАКТАРА НАД ПАДРУЧНІКАМ ПА МОВЕ:
МЕТАДЫЧНЫЯ ПАРАДЫ І РЕКАМЕНДАЦЫІ**

Артыкул прысвечаны апісанню сістэмы правіл падрыхтоўкі вучэбнага выдання па мове для філалагічных спецыяльнасцей устаноў вышэйшай адукацыі Рэспублікі Беларусь. На аснове прааналізаванага рукапісу падручніка «Стараславянская мова» і іншых аўтар прапануе шэраг практычных рэкамендацый па ўдасканаленні працэсу стварэння і рэдагавання беларускамоўнай вучэбнай літаратуры. Указаны асноўныя характарыстыкі падручніка і яго дамінантныя функцыі, з адпаведнымі прыкладамі разгледжаны чатыры аспекты, якія не павінны застацца па-за ўвагай рэдактара пры падрыхтоўцы асноўнага тэксту: рубрыкацыя; змест параграфу; нумарацыя і зверка ўсіх структурных частак; кантроль па выяўленні паўтараў і парушэнняў законаў фармальнай логікі. Акрэслены асноўныя недахопы такіх элементаў апарата вучэбных выданняў, як прадмова, метадычны апарат.

Ключавыя словы: асноўны тэкст, апарат выдання, вучэбнае выданне, падручнік, рэдагаванне, метадычныя рэкамендацыі.

Для цытавання: Куліковіч У. І. Праца рэдактара над падручнікам па мове: метадычныя парады і рэкамендацыі // Труды БГТУ. Сер. 4, Прынт-медіатэхналогіі. 2021. № 1 (243). С. 79–83.

U. I. Kulikovich

Belarusian State Techological University

**THE EDITOR'S WORK ON A LANGUAGE TEXTBOOK:
METHODICAL ADVICES AND RECOMMENDATION**

The article is devoted to the description of the system of rules for the preparation of an educational publication on the language for philological specialties of higher education institutions of the Republic of Belarus. Based on the analyzed manuscript of the textbook "Old Slavonic language" and others, the author offers a number of practical recommendations for improving the process of creating and editing Belarusian-language educational literature. The main characteristics of the textbook and its dominant functions are indicated, and four aspects are considered with appropriate examples that should not be ignored by the editor when preparing the main text: rubrication; the content of paragraphs; numbering and reconciliation of all structural parts; control over the detection of repetitions and violations of the laws of formal logic. The main disadvantages of such elements of the apparatus of educational publications as the preface, the methodological apparatus are outlined.

Key words: the main text, the unit of publication, academic publishing, tutorial, editing guidelines.

For citation: Kulikovich U. I. The editor's work on a language textbook: methodical advices and recommendation. *Proceedings of BSTU, issue 4, Print- and Mediatechnologies*, 2021, no. 1 (243), pp. 79–83 (In Russian).

Уводзіны. Аснову сучаснага інфармацыйнага забеспячэння адукацыйнага працэсу ва ўстановах вышэйшай адукацыі (УВА) складае вучэбная кніга. Яна па-ранейшаму з'яўляецца галоўным сродкам пазнання тэарэтычных і практычных асноў будучай прафесіі. Таму стварэнне вучэбнай літаратуры, адпаведнай патрабаванням часу, а таксама рэдактарская падрыхтоўка падручнікаў, дапаможнікаў новага пакалення, дзе ўлічаны асноўныя складнікі выдання як педагагічнай сістэмы [1], сувязь з агульнаадукацыйнай школай [2], эвалюцыя агульнай тэорыі падручніка [3, 4], здольнага стымуляваць самастойную працу студэнтаў, – актуальная задача прафесарска-выкладчыцкага саставу УВА і супрацоўнікаў выдавецкіх цэнтраў.

Задача артыкула – распрацаваць алгарытм, г. зн. сукупнасць асноўных правіл, якія вызначаюць

змест і паслядоўнасць творчых і тэхналагічных аперацый рашэння задач па стварэнні якаснага падручніка па мове.

Матэрыялам для даследавання і стварэння алгарытму паслужылі чатыры рукапісы вучэбных дапаможнікаў па беларускай мове, а таксама рукапіс падручніка «Стараславянская мова», адрасаваныя студэнтам філалагічных спецыяльнасцей УВА Рэспублікі Беларусь.

Актуальнасць распрацоўкі метадычных парад і рэкамендацый абумоўлена, па-першае, неабходнасцю дапамагчы аўтарам і рэдактарам, сярод якіх ёсць нямала пачаткоўцаў, эфектыўна арганізаваць іх работу; па-другое, імкненнем усвядоміць важнае патрабаванне да вучэбнай літаратуры сучаснасці, задача якой не толькі падрыхтаваць спецыяліста, які добра валодае навуковымі і прафесійнымі

ведамі, але і прафесіянала, здольнага да самаўдасканалення, пашырэння і прымянення атрыманых ведаў падчас практычнай дзейнасці.

Навуковая значнасць распрацоўкі парад і рэкамендацый бачыцца ў далейшым развіцці тэорыі сучаснага падручніка па мове, тэксты якога, на думку спецыялістаў, «звольныя засцерагчы самабытнасць сістэмы адукацыі ад уніфікавана-сці, звышстандартызацыі, захаваць самакаштоўнасць, самабытнасць мовы і культуры народа ў кантэксце глабалізацыі» [2, с. 3].

Асноўная частка. Першае, што неабходна ведаць і аўтару, і рэдактару пры падрыхтоўцы падручніка па мове як тэхналагічнага сродку арганізацыі адукацыйнага працэсу, – гэта асноўныя яго характарыстыкі і дамінантныя функцыі. Так, да характарыстык, якія прадвызначаюць падручнік як тып выдання, вучоныя адносяць:

- сістэмнасць, навуковасць пры арганізацыі матэрыялу (характар інфармацыі падручніка для УВА блізка да манаграфіі, але адрозніваецца тым, што ўключае не арыгінальны, а дыдактычна апрацаваны і апрабаваны часам матэрыял);

- інтэраванасць і міждысцыплінарнасць ведаў з мэтай спрыяць фарміраванню цэласнай індывідуальнай карціны свету;

- стандартызацыя зместу, сродкаў і спосабаў ацэнкі ведаў навучання;

- варыятыўнасць у змесце і спосабах засваення матэрыялу, магчымасць фарміравання індывідуальнай адукацыйнай траекторыі;

- арыентацыя на асобу, улік яе інтарэсаў, магчымасцяў, запатрабаванасцяў, узроўню ведаў;

- актывізацыя пазнавальных магчымасцяў на аснове партнёрскіх адносін і рознабаковых формаў узаемадзеяння;

- кагнітыўны характар засваення, што забяспечвае авалоданне стратэгіямі вучэння, стымулюе працэсы самаадукацыі, самапазнання;

- усямерная матывацыя, у тым ліку з дапамогай праблемных сітуацый і дэманстрацый спосабаў іх вырашэння, магчымасцяў выкарыстання матэрыялу, засвоенага падчас практычнай дзейнасці.

Дамінантныя функцыі наступныя:

- інтэгруючая – прадугледжвае ўзаемасувязь сродкаў вучэбна-метадычнага комплексу (ВМК) і стварэнне цэласнай карціны свету з мэтай пазбегнуць фрагментарнасці на аснове міждысцыплінарных сувязяў;

- прагматычная – накіраванасць на засваенне ведаў, запатрабаваных асобай і грамадствам, фарміраванне прадметных кампетэнцый і ўменняў сацыяльнага ўзаемадзеяння на аснове каштоўнасных арыенціраў і этнакультурных асаблівасцяў;

- тэхналагічная – дэманстрацыя прыёмаў і спосабаў дзейнасці, фарміраванне ўменняў

рацыянальнай арганізацыі і выбару адэкватных спосабаў і прыёмаў, прыняцце рашэнняў;

- функцыя самаразвіцця – фарміраванне пазнавальнай актыўнасці і патрэбы ў самаадукацыі, уменні вучыцца [5, с. 313].

Другое, над чым асоба варта папрацаваць стваральнікам падручніка, – гэта структурныя элементы вучэбнай кнігі. Іх усяго два: твор вучэбнай літаратуры (асноўны тэкст), які павінен адпавядаць вучэбнай праграме, дзяржаўным адукацыйным стандартам, і апарат выдання.

Пры падрыхтоўцы асноўнага тэксту аўтары і рэдактары павінны найперш засяродзіць увагу на чатырох аспектах: 1) распрацоўка рубрыкацыі; 2) распрацоўка зместу параграфаў; 3) нумарацыя і зверка ўсіх структурных частак; 4) кантроль па выяўленні паўтараў, парушэнняў законаў фармальнай логікі і скажэнне фактаў.

1. *Распрацоўка спосабаў рубрыкацыі, г. зн. сістэмы рубрык (лагічна самастойных, але ўзаемазвязаных частак) і іх графічнага выдзялення (ад агульнага да прыватнага).* Парушэнне названага прынцыпу стаіць на першым месцы сярод недагляду многіх аўтараў. Напрыклад, у аналізаваным рукапісе «Стараславянская мова» паслядоўна адзін за другім ідуць тры раздзелы:

ЛЕКСІКА І СЛОВАЎТВАРЭННЕ (с. 38–41) – складаецца з двух параграфаў без нумарацыі: «Агульная характарыстыка лексічнага складу» і «Лексічныя запасычанны стараславянскай мовы»;

СЛОВАЎТВАРЭННЕ (с. 42–46);

ПРА ФРАЗЕАЛОГІЮ СТАРАСЛАВЯНСКАЙ МОВЫ (с. 46–47).

Як бачым, першы раздзел мае параграфы, два астатнія – не; назва першага раздзела ўключае назву другога (Словаўтварэнне); раздзел трэці «Пра фразеалогію стараславянскай мовы» стылёва не суадносіцца з папярэднімі і займае ўсяго адну старонку: тут без належнага тлумачэння спісам пададзена 25 фразеалагізмаў. У папярэднім жа раздзеле, які таксама не мае параграфаў, прадэманстравана сем прадукцыйных мадэляў утварэння назоўнікаў: са значэннем асобы пры дапамозе фарманта -ьникъ; са значэннем асобы з дапамогай фармантаў -итель, -атель; са значэннем асобы, утвораных з фармантам -ьць; са значэннем асоб жаночага роду з фармантам -ица (-ьница) і -ыни; адцягнення назоўнікі з фармантам -ьство; назоўнікі адцягненага значэння з суфіксам -ость, матываваныя прыметнікамі: *доблесть, кротость*; словы на -ота: *высота*. Адзначана шырокае ўжыванне кампазітаў (складанняў) для выражэння розных найменняў з абсягу штодзённага жыцця славян. Далей гутарка ідзе пра словаўтварэнне прыметнікаў, дзеясловаў. Зроблена заўвага, што словаўтварэнне прыслоўяў разглядаецца ў раздзеле, прысвечаным гэтай часціне мовы.

Такім чынам, лагічна будзе прапанаваць аўтарам падручніка пераназваць першы і трэці раздзелы, стварыць параграфы да другога і трэцяга раздзелаў, пашырыць пры гэтым матэрыял пра фразеалогію або зняць другі раздзел «Словаўтварэнне», а інфармацыю пра ўтварэнне розных часцін мовы дадаць асобным параграфам у раздзелы, дзе разглядаюцца гэтыя часціны мовы.

2. *Распрацоўка зместу параграфу – падзел іх на часткі і падбор адпаведнай формы выражэння (тэкст, ілюстрацыі, табліцы).* Гэты аспект падрыхтоўкі рукапісу недапрацоўваецца ў 90% выпадкаў. Прыклад. На с. 68–69 аўтары рукапісу ў параграфу пад назвай «Паходжанне зычных гукаў стараславянскай мовы» падаюць без усялякага каментару табліцу «Індаеўрапейская сістэма зычных». Відавочна, што тут патрэбна тлумачэнне, больш поўная характарыстыка гукаў, для чаго прыведзена табліца.

Акрамя табліц і іх інтэрпрэтацыі, для падручніка па мове важна структураваць найноўшую пазнавальную інфармацыю, звязаную з жыццём грамадства. На наш погляд, кожны беларускамоўны дапаможнік, у якім разглядаецца або згадваецца графіка-арфаграфічная сістэма мовы, павінен змяшчаць наступныя звесткі пра літары ф (ферт) і ф (фіта) гук [ф], якія выклікаюць шматспрэчак: «У славянскіх алфавітах да пачатку XVIII ст. існавалі дзве літары з грэчаскага алфавіта: «фі» – выражала гук [ph] (пх) і «фіта», або «тэта», – абазначала гук [th] (тх). У рускай мове паўсюдна (хоць не адразу) стала пісацца літара «ф»: кафель, француз, Филипп, кафедральный, орфография, фартух, Афанасий, мифология, Федор, орифметика. У беларускай мове для напісання гэтых слоў да 1933 г. Дзейнічалі тры падыходы: 1) даўно засвоеныя словы праз польскую мову пісаліся з літарай х або хв (хворма, хунт); 2) на месцы літары «фі» пісалася літара «п»; 3) на месцы «фіты», або «тэты», пісалі «т». Прыклады: кахля, пранцуз, Піліп, катэдральны, артаграфія, хвартух, Ананас».

Яшчэ прыклад. У раздзеле «МАРФАЛОГІЯ» матэрыял, прысвечаны кожнай часціне мовы, падзелены на тэматычныя часткі, прадстаўленыя ў змесце. Не адпавядае гэтаму прынцыпу параграф «Лікавыя словы (лічэбнікі)» (с. 132–136), у якім распавядаецца пра «дванаццаць устойлівых спецыяльных слоў для абазначэння ліку» (с. 132). Лагічна было б і тут указаць падпункты і выкарыстаць знак параграфа, напрыклад, так (нумарацыя ўмоўная):

§ 8. Лікавыя словы (лічэбнікі)

8.1. Словы ад аднаго да чатырох

8.2. Словы ад пяці да дзесяці, сто і тысяча

8.3. Складаныя словы з лікавым значэннем

8.4. Назвы лікаў са зборным і дробавым значэннямі.

3. *Зверка структурных частак асноўнага тэксту, іх адлюстраванне ў змесце і нумарацыя.* Вельмі часта рэдактары-пачаткоўцы і аўтары не ўдзяляюць належнай увагі таму, каб дакладна і поўна паказаць у апарце выдання назвы ўсіх параграфуў, пунктаў. У выніку змест падручніка не спрыяе хуткаму пошуку патрэбнай інфармацыі, стварае скажонае ўяўленне пра структурную арганізацыю выдання. Напрыклад, было выяўлена: параграф «Займеннік», паводле зместу будучай кнігі, складаецца толькі з двух пунктаў: «Асабовыя займеннікі» (с. 113) і «Неасабовыя займеннікі» (с. 117). Насамрэч у асноўным тэксце рукапісу такіх пунктаў – шэсць! І ўсе яны важныя. Акрамя названых, маюцца: «Скланенне асабовых займеннікаў і займенніка **себе**» (с. 114), «Спосабы выражэння 3-й асобы» (с. 116), «Скланенне неасабовых займеннікаў» (с. 117), «Паходжанне некаторых канчаткаў займеннікавага скланення» (с. 122).

4. *Рэдактарскі кантроль па выяўленні паўтараў і парушэнняў законаў фармальнай логікі.* Менавіта на гэтых двух аспектах важна засяроджваць увагу падчас рэдактарскага аналізу любога тэксту. Напрыклад, параўнаем інфармацыю двух абзацаў на адной і той жа старонцы рукапісу:

I. «*Стараславянская мова была створана для патрэб хрысціянскай царквы як мова славянскага пісьменства, як мова кніжна-літаратурная. Менавіта ў гэтай функцыі яна пашыралася па славянскіх краінах, спрыяючы развіццю асветы ў славян*».

II. «*Стараславянская мова выкарыстоўвалася не толькі як мова царквы, але і як мова навукі і літаратуры. Так, напрыклад, у X ст. чарнарыццам (манахам) Храбрам напісаны на стараславянскай мове арыгінальны твор – трактат пра паходжанне пісьменнасці ў славян “О письменьхъ”*».

У першым сказе першага абзаца названы дзве функцыі стараславянскай мовы, пра якія гаворка працягваецца і ў другім абзацы. Аднак займеннік «гэтай» другога сказа ўказвае толькі на адну. Якую? Пытанне для чытача застаецца адкрытым. Думаецца, аб’яднанне інфармацыі двух абзацаў у адзін з частковай перапрацоўкай сказаў дазволіць зняць існаваную двухсэнсоўнасць.

Разгледзім яшчэ адзін прыклад. На с. 6 чытаем: «*Мова старажытнага славянскага пісьменства з самага пачатку функцыянавання не была тоесная ніводнай з тагачасных славянскіх моў або дыялектаў у іх “чыстым” выглядзе. Яна мела па сутнасці агульнаславянскі і надславянскі характар, была ў пэўнай меры штучнай*». Як бачым, тут паведамляецца пра тое, што стараславянская мова не мела фармальнай сувязі з іншымі мовамі і дыялектамі, была створана наўмысна.

А вось працяг тэмы, інфармацыя абзаца на с. 25, якая аспрэчвае сказанае і з’яўляецца прыкладам

дыстантнай супярэчнасці, г. зн. несумяшчальныя выказванні раздзелены вялікім тэкставым інтэрвалам: «*Стараславянская мова ўзнікла і развівалася як мова літаратурная, кніжная. Аднак у яе аснову лёгла адна з жывых славянскіх моў (або дыялектаў) другой паловы IX ст.*».

Цяпер пра апарат выдання. Найбольшыя нараканы выклікаюць анатацыя, прадмова, уводзіны і метадычная частка.

Паводле кнігазнаўчай традыцыі, *прадмова* – гэта ўводзіны не ў сам твор, а ў выданне ў цэлым. Тыповыя недахопы прадмовы, якія варта зняць падчас стварэння падручніка, наступныя:

– дубляванне звестак, пададзеных ў анатацыі;

– блытаніна ў найменні віду выдання: кніга, напрыклад, з’яўляецца падручнікам, а ў прадмове паведамляецца пра дапаможнік або практыкум;

– адсутнасць важных інфармацыйных блокаў:

1) прагматычны аспект вывучэння дысцыпліны для сучаснага беларускага філолага – тое, як моўная дысцыпліна можа ўплываць на соцыум; 2) метадычныя рэкамендацыі па выкарыстанні падручніка; 3) звесткі пра аўтараў і рэцэнзентаў як важны выхаваўчы момант, іх кампетэнтнасць і прафесіяналізм, пра тое, што кожны з іх нясе аднолькавую адказнасць за зробленае (ці указаць, хто над якім раздзелам працаваў); 4) асноўныя адрозненні ад раней створаных выданняў аналагічнага характару – ступень навізны, паўната ахопу, асаблівасці канцэпцыі; 5) на якім курсе, у якім семестры вывучаецца дысцыпліна; 6) неасветленыя тэмы і пытанні.

Уводзіны (згодна з ГОСТ 7.0.3-2006) – гэта структурная частка асноўнага тэксту выдання, якая з’яўляецца яго пачатковай главай і ўводзіць чытача праблематыку твора. Да найбольш тыповых недахопаў ўводзінаў належаць.

1. Паўтор інфармацыі, змешчанай у анатацыі або прадмове.

2. Неналежнае структураванне тэксту кнігі. Напрыклад, у прадмове рукапісу «*Стараславянская мова*» чытаем: «*Стараславянская мова на філалагічных факультэтах універсітэтаў – адзін з самых цяжкіх вучэбных прадметаў. Разам з тым, як ужо адзначалася, гэты курс з’яўляецца базавым для ўсяго гістарычна-лінгвістычнага цыкла дысцыплін, ён выконвае ролю лінгвістычных уводзін у вывучэнне славянскіх моў, перш за ўсё беларускай, і таму яго неабходна грунтоўна засвоіць*» (с. 3). Ва ўводзінах назіраецца своеасаблівы працяг і дубляванне сказанага: «*Курс стараславянскай мовы – своеасаблівыя ўводзіны ў вывучэнне сучасных славянскіх моў. Разам з іншымі дысцыплінамі гісторыка-лінгвістычнага цыкла ён забяспечвае навуковае пазнанне мовы, дазваляе зразумець гістарычную прыроду мовы як аб’екта лінгвістыкі: гістарызм становіцца дзейным сродкам пазнання мовы на ўсіх*

этапах яе развіцця, у тым ліку – і яе сучаснага стану» (с. 7). Мэтазгодна аб’яднаць два фрагменты ў адзін і размясціць ва ўводзінах.

3. Адсутнасць матэрыялу, што ўзмацняе дыдактычныя магчымасці падручніка: 1) логіка пабудовы; 2) сувязь з практыкай і іншымі галінамі ведаў; 3) рэкамендацыі па самастойным засваенні дысцыпліны з улікам другіх існаваных выданняў.

Для таго, каб рукапіс адпавядаў тыпалогіі падручніка і напоўніцу выконваў неабходныя функцыі (развівальная, выхавальная і іншыя), патрэбна, каб у ім абавязкова былі:

– апарат арыенціроўкі выдання: спісы ўмоўных абазначэнняў і скарачэнняў і інш.;

– апарат арганізацыі практычнай работы (метадычны апарат): 1) пытанні да кожнага параграфа або раздзела, якія адлюстроўвалі б яго структуру і дазвалялі замацаваць прачытанае; 2) заданні да семінарскіх заняткаў і для самастойнай працы; 3) розныя віды тэстаў; 4) заданні па пошуку і аглядзе літаратуры і электронных крыніц інфармацыі па індывідуальнай праблеме курса; 5) тэмы рэфератаў (эсэ, дакладаў, навуковых артыкулаў) па заданнай праблеме;

– спасылкі на электронныя носьбіты інфармацыі (слоўнікі, даведнікі, дыдактычныя матэрыялы) з мэтай вырашыць задачу ўключэння студэнтаў у інфармацыйнае асяроддзе [6].

Заклучэнне. Пры падрыхтоўцы да друку вучэбнага выдання па мове і аўтар, і рэдактар павінны, па-першае, усвядоміць тое, што падручнік адрозніваецца ад іншых відаў вучэбнай літаратуры поліфункцыянальнасцю, разгалінаванай структурай і рознабаковасцю сродкаў, што выкарыстоўваюцца ў метадычным апарате для засваення зместу і арганізацыі самастойнай працы. Па-другое, асноўны тэкст падручніка заўсёды адпавядае вучэбнай праграме, мае зразумелую рубрыкацыю, сучасны змест без паўтараў і парушэнняў законаў фармальнай логікі, нумарацыю ўсіх структурных частак. Па-трэцяе, апарат вучэбнай кнігі музіць стаць узорам сцісласці, кампетэнтнасці, навуковай талерантнасці стваральнікаў, павагі да чытача. У прадмове або ўводзінах не варта пазбягаць інфармацыі пра тэматычна блізкія выданні, замоўчваць існаванне іх.

Вучэбныя заданні (тэсты) метадычнага апарату павінны адносіцца да трох відаў: рэцэптыўныя – накіраваныя на праверку ўспрыняцця вучэбнага матэрыялу; рэпрадуктыўныя – спрыяюць толькі узнаўленню засвоенага; прадуктыўныя – дазваляюць творча прымяняць веды на практыцы. Пытанні ж да параграфаў не павінны быць толькі нейтральнымі (*Як называецца ...?*). Задача аўтара – ствараць пытанні актывізаванага характару, якія прадугледжваюць аргументацыю, і пытанні практычнага напрамку.

Спіс літаратуры

1. Тюрина Л. Г. Состав и структура учебной книги как педагогической системы // Теория и практика издательского дела. Хрестоматия: учеб. пособие для студентов специальности «Издательское дело» / авт.-сост.: В. И. Куликович, В. В. Орлова, О. А. Пригожая. Минск: БГТУ, 2012. С. 132–146.
2. Васюковіч Л. С. Лінгвадыдактычная мадэль вучэбнага тэксту падручнікаў па беларускай мове для старшай ступені агульнаадукацыйнай школы: аўтарэферат дыс. ... д-ра пед. навук. Мінск, 2005. 41 с.
3. Канке В. А. Философия учебника: монография. М.: Университетская книга, 2007. 118 с.
4. Корчинский А. А. Теоретические и организационно-педагогические основы управления учебным книгоизданием на рынке образовательных услуг: автореферат дис. ... д-ра пед. наук. М., 2012. 48 с.
5. Якушев М. В. Типологические особенности учебника как вида учебного издания // Ученые записки Орловского государственного университета. 2014. № 6 (60). С. 308–314.
6. Подготовка учебных изданий в вузе: справ. пособие для авторов / сост.: Л. М. Кицина, И. С. Сквородина. Омск: Омск. гос. ун-т, 2004. 127 с.

References

1. Tyurina L. G. Composition and structure of the educational book as a pedagogical system. *Teoriya i praktika izdatel'skogo dela. Khrestomatiya: ucheb. posobiye dlya studentov spetsial'nosti «Izdatel'skoye delo»* [Theory and practice of publishing. Readings: textbook. Manual for students of the specialty Publishing]. Author-comp.: U. I. Kulikovich, V. V. Orlova, O. A. Prigozhaya. Minsk, BGTU Publ., 2012, p. 132–146.
2. Vasyukovich L. S. *Lingvadydaktychnaya madel' vuchebnaga tekstu padruchnikau pa belaruskay move dlya starshay stupeni agul'naadukatsyynay shkoly. Autaref. dys. d-ra ped. navuk* [Linguodidactic model of the educational text of textbooks on the Russian language for the senior degree of general education schools. Abstract of the thesis doct. of ped. sci.]. Minsk, 2005. 41 p.
3. Kanke V. A. *Filosofiya uchebnika: monografiya* [Philosophy textbook: monograph]. Moscow, Universitetskaya kniga Publ., 2007. 118 p.
4. Korchinsky A. A. *Teoreticheskiye i organizatsionno-pedagogicheskiye osnovy upravleniya uchebnym knigoizdaniyem na rynke obrazovatel'nykh uslug. Avtoref. dis. d-ra ped nauk* [The theoretical and organizational-pedagogical bases of management of educational book publishing in the market of educational services. Abstract of thesis doct. of ped. sci.]. Moscow, 2012. 48 p.
5. Yakushev M. V. Typological features of the textbook as a type of educational publication. *Tipologicheskiye osobennosti uchebnika kak vida uchebnogo izdaniya* [Scientific Notes of the Orel State University], 2014. no. 6 (60), pp. 308–314 (In Russian).
6. *Podgotovka uchebnykh izdaniy v vuze: sprav. posobiye dlya avtorov* [The preparation of textbooks in high school: a Handbook for authors]. Comp.: L. M. Kitsina, I. S. Skovorodina. Omsk, Omskiy gosudarstvennyy universitet Publ., 2004, 127 p.

Інфармацыя пра аўтара

Куліковіч Уладзімір Іванавіч – кандыдат філалагічных навук, дацэнт, загадчык кафедры рэдакцыйна-выдавецкіх тэхналогій. Беларускі дзяржаўны тэхналагічны ўніверсітэт (220006, г. Мінск, вул. Свядлова, 13а, Рэспубліка Беларусь). E-mail: nino-1924@mail.ru

Information about the author

Kulikovich Uladzimir Ivanavich – PhD (Philology), Associate Professor, Head of the Department of Editing and Publishing Technologies. Belarusian State Technological University (13a, Sverdlova str., 220006, Minsk, Republic of Belarus). E-mail: nino-1924@mail.ru

Пасмуніў 10.02.2021